

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΣΣΕ

Η ΣΣΕ θα συνεχίσει το απόλυτα επιτυχημένο έργο της με απώτερο σκοπό την παροχή της ολιστικής «καλλιέργειας» των **ηγητόρων** του Στρατού μας. **Ηγέτες**, ως γνωστόν, ανήκουν στους **ικανούς** εκείνους ανθρώπους, που διαθέτουν την ικανότητα και τη βούληση να **οδηγήσουν** την προσπάθεια και τη δραστηριότητα άλλων συνανθρώπων προς ένα σκοπό **αναγνωρισμένης αξίας**.

Στα τέσσερα χρόνια των σπουδών στη Σχολή εδράζεται η **στρατιωτική σταδιοδρομία των μελλοντικών στρατιωτικών ηγητόρων**. Το **πρότυπο του σύγχρονου και μελλοντικού αξιωματικού** θα μπορούσε να λάβει την πολύ απλοποιημένη και σχηματική έκφραση ενός τρίπτυχου που συνιστούν:

- Η έννοια του **κλασσικού αξιωματικού**, ο οποίος εμφορείται από τις κλασσικές στρατιωτικές αρετές (**φιλοπατρία, ανδρεία, υψηλό αίσθημα ευθύνης** κ.λπ.)
- Ο **αξιωματικός-επιστήμονας**, κάτοχος της στρατιωτικής επιστήμης και τέχνης, που είναι ικανός να παρακολουθεί το σύγχρονο **επιχειρησιακό περιβάλλον** και τις εξελίξεις της τεχνολογίας και των επιστημών.
- Η πολυσύνθετη, **ολοκληρωμένη προσωπικότητα** πλήρως συνδεδεμένη με το κοινωνικό περιβάλλον, από το οποίο προέρχεται και του οποίου τις **αξίες υπηρετεί**.

Το παραπάνω πρότυπο αποτελεί τον γενικό στόχο, στον οποίο αποβλέπει η παρεχόμενη στη Σχολή αγωγή, η οποία εξασφαλίζει την ευρύτατη στρατιωτική Παιδεία.

Τα βασικά στοιχεία του προτύπου αυτού είναι: **Το όραμα**, που καθοδηγεί τον ηγήτορα στην υψηλή αποστολή του και του δίνει δύναμη επιμονής και υπέρβασης των πολλαπλών προβλημάτων, ακόμη και αυτών των αποτυχιών του. Το **πάθος** για το λειτούργημα, που εκτελεί. Ο **ηγέτης αγαπά αυτό που κάνει και αγαπά που το κάνει!** Μόνο με το πάθος του μπορεί να δώσει ελπίδα και έμπνευση στους άλλους ανθρώπους. Η **ακεραιότητα της ολοκληρωμένης του προσωπικότητας**, που σημαίνει **αυτογνωσία και αυτοεκτίμηση, εντιμότητα και ωριμότητα**. Το «**γνώθι σαυτόν**» παραμένει ο δύσκολος σκοπός, που έχει ως μοναδικό κλειδί την **ευθύτητα και ειλικρίνεια**, κόντρα στη **φιλαυτία**. Η **ωριμότητα** είναι σπουδαιότατο στοιχείο για τον ηγέτη, γιατί η ηγεσία δεν είναι απλά η έκδοση διαταγών, αλλά αποκτάται με προσωπικές εμπειρίες. Η **ακεραιότητα**, που συνιστά τη βάση της **εμπιστοσύνης** είναι σημαντικό συστατικό της ηγεσίας. Η **ανησυχία** για όσα συμβαίνουν στο περιβάλλον του και επηρεάζουν την αποστολή του. Η **τόλμη για ανάληψη ευθυνών** και κινδύνων...

Η **διάπλαση νέων ανθρώπων είναι, ίσως, ο πρώτιστος προορισμός του ίδιου του ανθρώπου, γιατί συντελεί στην ανέλιξη του ανθρώπινου γένους**. Η **διάπλαση ηγητόρων** αποτελεί εξειδικευμένο κλάδο της παιδείας (**ανδραγωγικής**) και απαιτεί γνώσεις ευρύτερης παιδαγωγικής, αλλά και εφαρμοσμένης αγωγής. Οι άνθρωποι είναι θαυμαστά κατασκευασμένοι. Ένα αρμονικό σύνολο που αποτελείται από: Το υλικό μέρος (σώμα), νοητικό μέρος (νους, σκέψεις), συγκινησιακό (συναίσθημα), αισθητήρια όργανα (αισθήσεις) και πνευματικό μέρος, ψυχή. Τα παραπάνω στοιχεία μάς μεταβιβάζονται κληρονομικά, αλλά καλλιεργούνται στη διάρκεια του βίου.

Τα άτομα δημιουργούνται για να ενεργήσουν, ως μέλη συνόλων και όχι μόνο ως μεμονωμένα άτομα. Τα βασικά στοιχεία που επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την εναρμόνιση των ατόμων είναι:

- Η **αυτοεκτίμηση**, δηλαδή τα συναισθήματα και οι ιδέες, που έχει κάποιος για τον εαυτό του. Συνιστά την **πηγή ενεργείας**, αλλά πολύ δύσκολα προσδιορίζεται. **Όσο πιο πολύ εκτιμά κάποιος τον εαυτό του, τόσο πιο λίγα απαιτεί από τους άλλους. Όσα λιγότερα απαιτεί, τόσο περισσότερο τους εμπιστεύεται.** Όσο πιο πολύ εμπιστεύεται τον εαυτό του και τους άλλους, τόσο πιο πολύ μπορεί να **αγαπάει**. Τόσο πιο πολύ τους γνωρίζει. Τόσο πιο στέρεοι είναι οι δεσμοί και οι γέφυρες ανάμεσα σ' αυτόν και τους άλλους. Τόσο πιο πολλά και επιτυχή **οικοδομεί μαζί τους**.
- Οι **κανόνες λειτουργίας της ομάδας** συνιστούν στοιχείο **ζωτικό και δυναμικό**, γιατί διευκολύνουν την ανάπτυξη της ομάδας και δεν την περιορίζουν.
- Οι τρόποι **επικοινωνίας** μεταξύ των μελών είναι επίσης ζωτικοί και γίνονται με ποικίλα μέσα, όπως με τα συναισθήματα, τις κινήσεις του σώματος, την εφαρμογή των αξιών μας και των

προσδοκιών μας, του παραδείγματος, των γνώσεών μας, κ.λπ. Υπάρχουν και αρκετές μορφές επικοινωνίας αρνητικές, όπως ο συμβιβασμός, η μομφή και η παραπλάνηση, ο υπολογισμός...

Η μόνη θετική μορφή επικοινωνίας είναι της ειλικρίνειας και της ευθύτητας.

Απ' όλα τα παραπάνω, πολύ συνοπτικά, διαφαίνονται οι μεγάλες δυσκολίες μορφοποίησης ενός νέου, ιδίως όταν αυτά αναχθούν στην περίπτωση **διαπλάσεως ηγητόρων**, που σημαίνει ταυτόχρονη διάπλαση ανθρώπων, μαχητών και λειτουργών υψηλής στάθμης. **Βασική προϋπόθεση επιτυχίας του στόχου είναι η ποιότητα των νέων που εισέρχονται στη Σχολή.** Αυτό σημαίνει ότι οι υποψήφιοι αξιωματικοί πρέπει να είναι υψηλών δυνατοτήτων (ψυχικών, πνευματικών, σωματικών,...), αλλά και, ίσως **το σπουδαιότερο, να θέλουν να γίνουν ηγήτορες!** Αυτό έχει σπουδαία σημασία, γιατί η ηγεσία δεν διδάσκεται, αλλά **μαθαίνεται**, γεγονός που προϋποθέτει τη θέληση του ιδίου του εκπαιδευομένου. Η **προσέλευση υποψηφίων υψηλών προδιαγραφών** δεν εξαρτάται αποκλειστικά από τη Σχολή, αλλά είναι έργο ευρύτερης ευθύνης, εξαρτώμενο τόσο από την Πολιτεία, όσο και από το ίδιο το Σώμα των Αξιωματικών, καθόσον, για ευνόητους λόγους, οι **καλύτεροι διαφημιστές** είναι οι παλαιότεροι Συνάδελφοι. Η προσέλευση εκλεκτών υποψηφίων πρέπει να αποτελεί **διαρκή στόχο.**

Ένας άλλος παράγων σωστής ανατροφής των νέων ηγητόρων είναι το περιβάλλον της Σχολής, στην ευρεία έννοιά της, δηλαδή **το φυσικό, το ψυχολογικό και το εκπαιδευτικό.** Το φυσικό περιβάλλον της Σχολής είναι ζηλευτό. Στα τέσσερις χιλιάδες και πλέον στρέμματα του ωραιότερου, ίσως, χώρου της ΝΑ Αττικής, έχουν αναπτυχθεί οι εγκαταστάσεις της ΣΣΕ με **προοπτική λειτουργίας πολλών εκατονταετιών.** Οι εγκαταστάσεις συνεχώς βελτιώνονται και παράλληλα καταβάλλεται σοβαρή προσπάθεια συντήρησής τους.

Τα προγράμματα της **στρατιωτικής και ακαδημαϊκής εκπαίδευσης** τυγχάνουν συνεχούς αναπροσαρμογής στις απαιτήσεις των εξελίξεων των επιστημών, της τεχνολογίας και του όλου επιχειρησιακού περιβάλλοντος. Ειδικότερα η στρατιωτική εκπαίδευση καθίσταται πιο ελκυστική με τη συνεχή αναπροσαρμογή στις μεθόδους, μέσα και υλικά εκπαίδευσης.

Η **στρατιωτική αγωγή** αποτελεί την ειδοποιό διαφορά μεταξύ των ΑΣΕΙ και λοιπών Ανωτάτων Σχολών. Ολοκληρώνει το όλο εκπαιδευτικό κλίμα. Σήμερα, είναι αποδεκτό, από όλους τους αναλυτές, ότι οι άνθρωποι δεν είναι δυνατόν να αναπτυχθούν μέσα σε ένα σύστημα τρόμου και φόβου. Στην καλύτερη περίπτωση, απλά επιβιώνουν. Το στρατιωτικό περιβάλλον θεωρείται ένα αυστηρά κλειστό περιβάλλον, όπου επικρατεί ο φόβος και η αντίληψη ότι η αξία του εαυτού έρχεται σε δεύτερη θέση, μετά την εξουσία. **Δεν υπάρχει μεγαλύτερη πλάνη.** Υπάρχει σύγχυση των κανόνων της πειθαρχίας με την ανελευθερία. **Η πειθαρχία είναι η ψυχή της ύπαρξης του στρατού, Είναι όμως αρετή και όχι νόσος!** *Η πειθαρχία σε καμιά περίπτωση δεν έχει σκοπό τη συντριβή της προσωπικότητας, ούτε καταργεί την πρωτοβουλία, αλλά δημιουργεί αρμονικές σχέσεις μεταξύ των ατόμων και συντονίζει τις προσπάθειες για επιτυχία ενός κοινού σκοπού. (ΣΚ 20-1 άρθρο 10).*

Εννοούμε την **ενσυνείδητη**, την εσωτερική πειθαρχία, που πηγάζει από τη συναίσθηση της **αξιοπρέπειας και της ατομικής τιμής**, από τη συνείδηση της **ευθύνης** και από τη σύνδεση κατώτερου και ανώτερου με δεσμούς **σεβασμού και εμπιστοσύνης.** Δε δεχόμαστε την εξωτερική πειθαρχία, που πηγάζει από τον φόβο των ποινών ή την ελπίδα ανταμοιβών.

Η **επίτευξη εδραίωσης της συνειδητής πειθαρχίας είναι έργο της ΣΣΕ και αυτή η πειθαρχία γίνεται βίωμα του στρατιωτικού για όλη τη ζωή του.** Πώς επιτυγχάνεται όμως; Η παλιά μέθοδος, που προέβλεπε τη συντριβή της προσωπικότητας των νέων, τη διάλυση και την ανάπλασή της στη συνέχεια, είναι πλέον παρωχημένη. Σήμερα, η μόνη μέθοδος που είναι παραδεκτή είναι η **διαδικασία «επεξεργασίας διαμαντιών»!** Με τη μέθοδο αυτή, μετά την αρχική (ίσως σκληρή) διαδικασία, αποβάλλονται όλες εκείνες οι αρνητικές ιδιότητες, που απάδουν στη στρατιωτική ζωή, αλλά διατηρούνται **οι αρετές**, τις οποίες έχουν οι νέοι από το σπίτι τους, το σχολείο και την κοινωνία. Έτσι διατηρούν την **προσωπικότητά τους και εντάσσονται αρμονικά** στο στρατιωτικό σύνολο.

Τα παιδαγωγικά (ανδραγωγικά) βήματα μπορεί να είναι τα εξής:

- Η **αγάπη του ανδραγωγού διττή.** Πρώτα για το αντικείμενο της αποστολής του και έπειτα, οποσδήποτε, για τους εκπαιδευομένους. Έτσι επιτυγχάνεται η **ψυχική επαφή.**

- Η **σταθερή ψυχική διάθεση**, ώστε να βρίσκονται σημεία συντονισμού. Όχι ακραίες μορφές αυστηρότητας και επιείκειας.
- Η **ρεαλιστική δικαιοσύνη και αμεροληψία**, που δεν προκαλούν δυσαρέσκεις.
- Ο **σεβασμός που εμπνέει ο εκπαιδευτής και ανδραγωγός**.
- Η συνειδητοποίηση, από τους εκπαιδευόμενους της **ανάγκης της πειθαρχίας**, όταν κατανοηθούν οι λόγοι υπάρξεώς της.
- Η ψυχική δομή, ο χαρακτήρας και η ηλικία του εκπαιδευόμενου επιβάλλουν την ατομική μεταχείριση σε μεγάλο βαθμό, καθόσον ο σκοπός του παιδαγωγού **δεν είναι να θραύσει τη βούληση** του νέου, γιατί, στην περίπτωση αυτή, **προκαλούνται δουλικά συναισθήματα**.
- Το **παράδειγμα των μεγαλύτερων**, που πειθαρχούν στους κανόνες και οι ίδιοι, εδραιώνει την εντύπωση ότι και οι ανώτεροι ιεραρχικά υπόκεινται στους νόμους, των οποίων ο σεβασμός δίνει το μέτρο της πραγματικής ελευθερίας.
- Η **ορθή χρήση** των ποικίλων προληπτικών, κατασταλακτικών και ελκυστικών μέσων (ποινές, -αμοιβές -κίνητρα).

Ο εθισμός του νέου στο πειθαρχείν, συνιστά μεγάλη δύναμη, γιατί **η πειθαρχία είναι βίωμα**. Εδώ ανακύπτει το ερώτημα, ποια μέθοδος πρέπει να ακολουθηθεί για να επιτευχθεί ο **εθισμός**. Η **μέθοδος του αυταρχισμού**, που ενδιαφέρεται μόνο για την εξωτερική πειθαρχία, ή **της ελευθέρας αγωγής του νέου**; Κατά την **αυταρχική παιδαγωγική μέθοδο**, ο παιδαγωγός δεν συνεργάζεται με τον παιδαγωγούμενο με τον παιδαγωγούμενο και έτσι κλείνει η πόρτα στην ελεύθερη αποδοχή στην πραγματική πειθαρχία. Τότε δεν μπορούμε να μιλήσουμε για «ανωτεροποίηση» του νέου, εφόσον **η πρωτοβουλία και η ευθύνη** των νέων δεν βρίσκουν έδαφος ευνοϊκό για την ανάπτυξή τους. Δεν είναι δυνατόν παρά να δημιουργηθούν άνθρωποι νωθροί, άβουλοι, δειλοί και υποκριτές και με επαναστατικές τάσεις, πολλές φορές, που θα εκδηλωθούν, στην πρώτη ευκαιρία, κατά της αυθεντίας και της αυταρχικότητας των ανδραγωγών, προϊσταμένων και ακόμη κατά της ιεραρχίας και της ίδιας της κοινωνίας.

Από την άλλη πλευρά, η **ελεύθερη αγωγή** δεν φέρνει καλύτερα αποτελέσματα. Κατά τη μέθοδο αυτή, ο παιδαγωγός ενεργεί με προϋπόθεση τον απόλυτο σεβασμό της νεανικής ατομικότητας και ελευθερίας. Αλλά η *«λατρεία της ελευθέρας ατομικότητας οδηγεί στην καλλιέργεια των παθών και ορέξεων... και υποδούλωση στον εξωτερικό κόσμο»* (Foester). Επομένως, άρα αμφότερες οι παιδαγωγικές μέθοδοι κρίνονται ανεπαρκείς και επιζήμιοι. Καταλήγουν στην κατωτεροποίηση του νέου, η πρώτη γιατί συνθλίβει και η δεύτερη γιατί τον εξασθενεί! Η ορθή μέθοδος βρίσκεται **στη «χρυσή τομή» των δύο μεθόδων** και είναι εκείνη που ενδυναμώνει τον αναπτυσσόμενο νέο και ευνοεί τη φυσική του εξέλιξη και ανέλιξη. Είναι ευτύχημα που μια τέτοια μέθοδος βρίσκει ισχυρά ερείσματα στην ψυχή του αναπτυσσόμενου νέου ανθρώπου, όπως είναι **το πνεύμα του, η τάση του να πειθαρχεί ενισχυόμενη από την ανθρώπινη τάση προς τελείωση και προς την κοινωνικότητα**.

Με τη βοήθεια των στοιχείων που αναφέρθηκαν και **με την αγάπη και το ενδιαφέρον για τον παιδαγωγούμενο, όπως και με την κατανόηση των αναγκών του, είναι δυνατόν ο παιδαγωγός να οδηγήσει τον αναπτυσσόμενο νέο άνθρωπο από την ετερονομία (καταναγκασμό) στην αυτονομία και αυτοπειθαρχία, η οποία με την καθοδήγηση του πνεύματος θα τον ωθεί σε δράσεις και ενέργειες άξιες του υψηλού προορισμού του για το καλό του ίδιου και του στρατού μας**.

Συμπερασματικά αν θέλαμε να συνοψίσουμε τα παραπάνω, θα λέγαμε:

- Η **δημιουργία ενός ηγήτορα είναι κάτι το μοναδικό και πολύ δύσκολο. Πιο δύσκολο από τη δημιουργία ενός καλού επιστήμονα**. Έχουμε ανάγκη ηγητόρων, γιατί μόνον αυτοί δημιουργούν στα τμήματα που διοικούν κατάσταση **εσωτερικής αρμονίας**, η οποία επιτρέπει την εκμετάλλευση στο έπακρο των χαρισμάτων και ικανοτήτων των μελών.

- Η ηγεσία, κατά βάση, **δεν διδάσκεται, αλλά μαθαίνεται, γιατί είναι βίωμα**. Άρα απαιτείται, χωρίς άλλο, και η συμμετοχή, του ίδιου του εκπαιδευόμενου. Για να υπάρξει συμμετοχή, προ-

απαιτείται η βούλησή του, που τη σειρά της, προϋποθέτει ελπίδα για κάτι καλύτερο. Αυτή την ελπίδα πρέπει να παρέχει, με κάθε τρόπο και πάντοτε, η Σχολή στους Ευέλπιδες. Πρέπει να τους λέμε πάντοτε την αλήθεια. Να γίνει αντιληπτό από όλους μας ότι, χωρίς εθελοντική συμμετοχή των νέων σπουδαστών, δεν θα έχουμε άξιους ηγήτορες.

- Πρέπει να αποδυθούμε στον αγώνα προσέλκυσης νέων που εμφορούνται από ιδανικά, αλλά και με πνευματική ικανότητα υψηλή. Να πιστέψουν ότι υπηρετούν ένα λειτούργημα και όχι ότι ασκούν ένα απλό βιοποριστικό επάγγελμα. Ένα λειτούργημα που επιβάλλει περιορισμούς σε ορισμένους τομείς των ατομικών μας δραστηριοτήτων, όπως εξάλλου γίνεται και σε όλα τα άλλα λειτούργηματα. Ασφαλώς και είναι βιοποριστικό επάγγελμα, αλλά θα ήταν μεγάλο λάθος να γίνεται σύγκριση με επαγγέλματα που αποβλέπουν μόνο σε οικονομικές απολαβές.

- Το λειτούργημα του Αξιοματικού προσφέρει, εξάλλου, και άλλες μορφές απολαβών: Αξιοπρέπεια, αναγνώριση κοινωνική, ηθικό περιβάλλον και τόσες άλλες ανταμοιβές. Αλλά, το μέγιστο ψυχικό εισόδημα εισπράττεται από την ύψιστη τιμή του να διοικεί ανθρώπους! Αυτή είναι η ειδοποιός διαφορά. Και δεν πρέπει να φθάσει ο ηγέτορας σε υψηλούς βαθμούς για τη συγκομιδή αυτή. Αρχίζει από την πρώτη επαφή με το στρατευμένο νέο, για να μη πούμε, πως αρχίζει ήδη μέσα στη από τη Σχολή.

Μία μόνο προϋπόθεση απαιτείται! Η αμέριστη αγάπη για το λειτούργημα και για τον νέο, που έρχεται στον Στρατό για να υπηρετήσει την Πατρίδα. Το ύψιστο, όμως όφελος, από το λειτούργημά του, είναι η «ανωτεροποίηση» του ιδίου του εαυτού του, που λαμβάνει χώρα ταυτόχρονα με την ανδραγωγία των νέων και η οποία τον οδηγεί σε ανώτερα επίπεδα ανθρωπίνης ποιότητας, όπου γεύεται κανείς γεύσεις ανεπανάληπτες.

Έτσι θα πορευθεί η ΣΣΕ ακολουθώντας τα βαθιά αγνά της ένδοξης Ιστορίας της. Θα ετοιμάζει τους Ευέλπιδες, τις «Καλές Ελπίδες του Στρατού μας και του Έθνους μας». Οι εγκαταστάσεις της Σχολής συνεχώς βελτιώνονται. Η ακαδημαϊκή και στρατιωτική εκπαίδευση βασίζονται στις νέες μεθόδους και εξελίξεις της Επιστήμης και Τεχνολογίας. Έχει αρχίσει η διεξαγωγή έρευνας σε θέματα στρατιωτικού ενδιαφέροντος. Η στρατιωτική αγωγή και διαπαιδαγώγηση (ανδραγωγία) ακολουθεί μεθόδους, που επιβάλλει η εξέλιξη της κοινωνίας μας, τις αξίες της οποίας υπηρετεί ο Στρατός μας προστατεύοντας την Ελευθερία της Πατρίδας μας.

Με τα παραπάνω ελπιδοφόρα μηνύματα, θα αναμένουμε τις επόμενες γενεές ηγητόρων πιο βελτιωμένες και έτοιμες να αναλάβουν το βάρος των περιστάσεων.

Οι μελλοντικοί στρατιωτικοί ηγέτορες θα πρέπει να αποκτήσουν τις παρακάτω αρετές:

- Ευλαβή φιλοπατρία και πίστη στους νόμους και τους θεσμούς.
- Ευρύτατη μόρφωση, οξυμένη ανησυχία και μεγάλο ενθουσιασμό.
- Πίστη στους ανθρώπους και ομαδική εργασία, ανάληψη ευθυνών και κινδύνων.
- Αφοσίωση σε υψηλές αξίες. Συμμετοχή στο άριστο (αιέν αριστεύειν).
- Επαγγελματική ικανότητα και ακέραιο Ήθος.
- Όραμα: Η εξασφάλιση της Πατρίδας με προσωπική συμμετοχή και δέσμευση.

Δημήτριος Μπάκας
Βάρη 1998